

Missiv

Kommunfullmäktige

Revisionsrapport bedömning delårsrapport 2 2019

Ärendebeskrivning

Kommunrevisionens sakkunniga har granskat delårsrapport 2 2019 med underlag. Granskningen har varit översiktlig till följd av den begränsade tid som stått tillbuds. Granskningsrapporten bifogas.

Revisorerna ska enligt 12 kap §2 Kommunallagen bedöma om resultaten är förenliga med de mål fullmäktige beslutat. Med stöd av genomförd granskning har revisorerna dragit följande slutsatser:

Revisorernas generella slutsatser och ställningstaganden

Vi bedömer att delårsrapporten i stort uppfyller kraven enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, kapitel 13.

- Noterbart är att redovisning av leasing saknas i vissa av kommunens enheter. Systemdokumentation enligt rekommendation saknas också. Leasing kommer att redovisas enligt rekommendationer i årsbokslutet. Systemdokumentation är under framtagande.
- En differens har uppmärksammats i investeringsredovisningen, vilken kan komma att påverka resultatet negativt med 7,4 mnkr.
- Periodisering av timlöner sker inte under löpande år, vilket innebär att bokförd kostnad per nämnd är lägre i delårsrapporten än den faktiska kostnaden. Till exempel så skulle kostnaden för Omvårdnadsnämnden rätteligen varit 2,2 mnkr högre.
- De stora förändringarna av organisationen genomfördes efter att budgeten beslutats av Kommunfullmäktige. Av denna anledning har omfördelningar skett inom ramen för beslutad budget. Omfördelning av budgetposter mellan nämnder är en fråga för kommunfullmäktige. Även bokförda kostnader har flyttats för att ligga i linje med de nya ansvarsområdena. Denna stora förändring innebär en risk för brister i redovisningen och uppföljningen i de nämnder som berörs.

När det gäller delårsrapportens redovisning av måluppfyllelse så gör vi bedömningen att redovisningen i några fall inte är helt rättvisande.

- När det gäller de finansiella målen anser vi att det är allvarligt att nettokostnader och skatteintäkter inte sätts i relation till varandra i reala termer för att ge en tydligare bild av situationen för kommunfullmäktige.

Den långsiktigt mest alarmerande avvikelser mot kommunens övergripande mål finns i perspektivet/området Invånare och kunder. Det gäller dels den låga och sjunkande kompetensnivån för kommunens befolkning. Dvs den minskande andelen av kommuninnevånarna med mindre än 3-årig eftergymnasial utbildning och unga som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter gymnasiet. Dessutom är elevernas frånvaro i grundskola och gymnasium hög och har ökat. För detta finns dock inget målvärde satt.

Kommunstyrelsen (KS) fattade beslut om delårsrapporten 2019-10-08. Revisorernas granskning har skett under kort tid beroende på sena leveranser av underliggande material, vissa verksamhetsrapporter, beräkningsunderlag samt återkoppling i vissa frågor. Samarbetet med ekonomiavdelningen fungerar bra. Ekonomiavdelningen vill leverera med kvalitet och i tid, men blir ibland sena på grund av otillräckliga resurser. Att i tid ha bra, kvalitetssäkrade beslutsunderlag för den löpande resultatuppföljningen är en viktig fråga för KS. Revisorerna rekommenderar att bemanningsläget på ekonomiavdelningen ingår i riskanalysen i internkontrollarbetet.

I det följande redovisas revisorernas slutsatser av delårsrapportens målanalyser för de finansiella målen och därefter övriga perspektiv.

Finansiella mål

Resultatet ska långsiktigt uppgå till minst 2 procent av skatteintäkterna

I detta mål avses resultat exkl. realisationsvinster och exploatering. Målet bedöms på helårsbasis med prognosen som underlag.

Bedömningen i delårsrapporten är att målet, minst 2 %, uppnås över en åttaårsperiod tack vare goda resultat tidigare år.

Indikator:

Årets resultat i procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning
Det prognostiserade utfallet är ett resultat om 0,5 % för 2019. Därmed nås det budgeterade överskottet om minst 0,5 % för 2019.

Revisionen noterar dock att indikatorns målvärde har sänkts i samband med beslutet om ökad ekonomisk ram för Kommunstyrelsen avseende Spängersleden i Kommunfullmäktige 2019-04-29 § 6. Av beslutsunderlaget framgår att kommunens resultat kommer att sänkas med 31,5 mnkr. Däremot framgår inte att det innebär en ändring i måлиндikatorn. Ändringen innebär en sänkning av målvärdet jämfört med Kommunplan 2019 från 1,4 % till 0,5 %. Om ändring inte gjorts hade utfallet för årets resultat i procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning inte uppnått målvärdet.

Indikator:

Genomsnittligt resultat under de senaste åtta åren

Målvärdet för indikatorn är satt till minst 2,5 % för 2019 och det prognostiserade utfallet om 2,4 % når därmed inte det budgeterade överskottet under de senaste åtta åren.

Revisionen noterar att även denna indikatorns målvärde ändrats vid samma tillfälle om den ovan. Ändringen innebar en sänkning av målvärdet från 2,7 % till 2,5 %. I detta fall skulle inte utfallet jämfört med målvärdet ha förändrats.

Revisorernas målanalys av resultatmålet ovan

Trots att kommunens ekonomi kunnat ge ett överskott över tid som överstigit det översiktliga målet om 2 %, indikerar det prognostiserade utfallet för 2019 att behovet av verksamhetsanpassning för kommande år är stort. För innevarande år nås inte det översiktliga målet om ett överskott på 2 %. Det beror, precis som i föregående mål, på de stora underskotten i samtliga nämnder inom sektor Valfärd Gävle samt de höga kostnaderna för vinterväghållning.

Om nuvarande kostnadsökning fortsätter så kommer inte heller det långsiktiga resultatmålet om 2 % kunna nås.

Revisionen noterar att två viktiga indikatorers målvärden har ändrats under året vilket påverkat måluppfyllelsen. Av det beslutsunderlag som gick till Kommunfullmäktige har inte tydligt framgått att ändringen av målvärdena har skett.

Att indikatorerna för de finansiella målen ändrats, riskerar att ge en felaktig bild av det ekonomiska läget, tycker revisionen. Att låta målvärdena från det första beslutet om Kommunplanen kvarstå och istället redovisa utfallets avvikelser med en beskrivning om varför avvikelser finns, skulle ge en mer rättvisande bild.

Målet "**Kommunkoncernen har en långsiktig tillväxt i balans**" uppnås enligt helårsprognosen för 2019.

Målet "**Investeringar bör långsiktigt vara självfinansierade**" bedöms delvis uppnås. Målet beräknar självfinansieringsgrad innevarande år och fyra år bakåt.

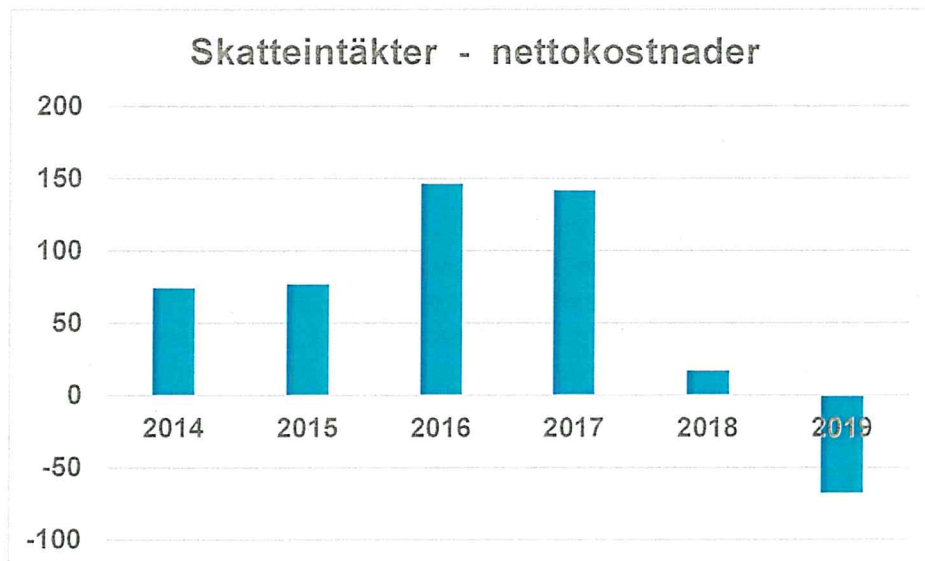
Målet "**Kommunkoncernens verksamheter bedrivs kostnadseffektivt och inom tilldelade ramar**" kommer enligt prognos inte att uppnås.

Revisorernas målanalys av resultatmålen ovan

Vad som inte framgår tydligt i delårsrapporten är att nettokostnaderna i prognosen bedöms överstiga skatter och generella statsbidrag för 2019.

Diagrammet nedan visar skillnaden mellan skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag gentemot nettokostnader i utfall för 2014 - 2018 och prognos för 2019. Det är ett stort fall mellan + 141,7 mnkr 2017 till prognostiserade - 67,6 mnkr för 2019.

Det innebär att den kommunala nämndverksamheten enligt prognos inte finansieras av skatteintäkterna under 2019.

Fortsätter denna kostnadsutveckling krävs kraftiga besparingar alternativt en skattehöjning eller en kombination av dessa.

En skattehöjning genomfördes 2014 och kommunen har en relativt hög skattesats. De intäkter som kan täcka gapet mellan skatteintäkter och nettokostnader är finansnettot (intäktsräntor – utgiftsräntor) och exploateringsintäkter/realisationsvinster. I den lågkonjunktur som Sverige är på väg in i kommer sannolikt exploateringsintäkter/realisationsvinster att sjunka.

Kommunfullmäktige har för 2019 redan justerat ned kommunbidragen för nämnderna med -2 % förutom för Utbildningsnämnden som justerades ner med -0,9 % respektive Socialnämnden med -0,5 %.

Totalt motsvarar detta 86,5 mnkr. Underskotten som prognosticeras för helår i nämnderna är totalt -111,5 mnkr. Några nämnder ser ut att klara sina sparbetning, bl a Utbildningsnämnden.

Omfördelningar av kommunbidrag görs i samband med beslutet om delårsrapport 2 med anledning av olika organisatoriska förändringar. Revisorerna har konstaterat att de nödvändiga justeringarna i kommunbidrag mellan Socialnämnd, Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnd och Omvårdnadsnämnd ännu inte gjorts av Kommunfullmäktige. Underlag till beslut uppges vara under framtagande. I delårsrapporten har omföringar av såväl kommunbidrag som kostnader gjorts för att ge en rättvisande bild per nämnd. Det är viktigt att detta sanktioneras av beslut i Kommunfullmäktige för att KS och revisorernas uppföljning i bokslutet ska blir korrekt.

Revisorerna anser att det är allvarligt att nettokostnader och skatteintäkter inte sätts i relation till varandra i reala termer för att ge en tydligare bild av situationen för kommunfullmäktige.

Bristande måluppfyllelse övriga perspektiv

Kompetensnivån hos kommunens befolkning höjs och anpassas till arbetsmarknadens behov och samhällets utveckling

Revisorernas målanalys

Gällande måluppfyllelsen i övrigt vill revisorerna särskilt lyfta fram Utbildningsnämndens bristande måluppfyllelse i grundskolan som slår igenom på det övergripande målet.

Anmärkningsvärt är att frånvaron i årskurs 9 bland 15 % av eleverna är högre än 20 %. Även på gymnasiet är frånvaron hög. En faktor som bör påverka resultaten negativt.

En granskning från revisionens sida av frånvaro och sk hemmasittare inom grundskolan pågår.

Vid jämförelse med andra kommuner kan konstateras att Gävle, i Lärarförbundets årliga ranking av kommunerna, har sjunkit från plats 160 år 2018 till plats 255 i år. Denna ranking ingår inte i någon målindikator men bekräftar det problem som nämnts ovan.

Konsekvenserna av den bristande måluppfyllelsen för samhället i form av påverkan på arbetsmarknadens behov, utanförskap och risk för framtida bidragsberoende kan inte understrykas nog. Revisorerna har följt och följer utvecklingen av detta nogsamt.

Gävle kommun är en av Sveriges bästa företagarkommuner

Prognosen för två indikatorer är att de inte uppnås vid årets slut:

- **Byggklar mark för företagande** är 12 ha mot målvärdet minst 60 ha.
- **Arbetslösheten, avvikelse från rikssnittet (procentenheter)** är 2,7 %-enheter mot målvärdet högst 1,8 %-enheter.

När det gäller **Företagsklimat (ranking)** konstaterar revisionen att i jämförelse med andra kommuner i Svenskt näringslivs årliga undersökning har Gävle sjunkit till plats 273 mot målvärdet 200. Undersökningen publicerades efter det att delårsrapporten gjordes.

Revisorerna i Gävle kommun

Eva-Karin Hamilton
Revisorskollegiets ordförande

Gunilla Beckman Ljung
Revisionschef

GRANSKNINGSRAPPORT

2019-10-16

Revisorskollegiet

Sid 1 (18)

Dnr 19REK9

Handläggare: Revisionskontoret

Gävle kommuns delårsrapport 2, 2019

A Har delårsrapporten upprättats enligt gällande regelverk, normer och god redovisningssed?

Gällande regelverk

Kommunallagen (KL) 11 kap 16 - 21 §§

Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Ny lag från 2019-01-01, vilket innebär att detta är första året den tillämpas.

Sveriges Kommuner och Landstings beräkningsmodell för pensionskund.

Normer och god redovisningssed

Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) är normerande organ och har utgett 18 rekommendationer, delvis omarbetade med anledning av den nya lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Avvikelser från regelverk och god redovisningssed

RKR R 1 Bokföring och arkivering

Kommunen har inte anpassat redovisningen till RKR R 1 Bokföring och arkivering. Systemdokumentation med behandlingshistorik finns inte framtagen.

KOMMUNREVISIONEN

Gävle kommun, 801 84 Gävle. *Besöksadress* Rådhuset, Rådhusorget 1

Vx 026-17 80 00

kommunrevisionen@gavle.se

RKR R 16 Sammanställda räkenskaper

Det delägda kommunala försäkringsbolaget Kommungaranti Skandinavien Försäkring AB redovisas utifrån faktiskt ägd substans i stället för proportionell ägarandel.

RKR R5 Redovisning av leasing

Rekommendationen följs fullt ut endast i Gävle Kommun och koncernbolaget Gavle Drift & Service AB. Rekommendationen kommer att tillämpas i sin helhet i kommande årsbokslut enligt given information.

Revisionens bedömning av avvikelser från regelverk och god redovisningssed

Delårsrapporten har upprättats i enlighet med lag om kommunala bokföring och redovisning och god redovisningssed, med undantag för redovisning av andelsvärde i Kommungaranti Skandinavien Försäkrings AB, bestämmelser om löpande bokföring och dokumentation av redovisningssystemet samt att redovisning av leasing saknas för hela koncernen. De avvikelser som gjorts har angivits och motiverats.

Redovisning av andelsvärde i Kommungaranti Försäkring AB ger en mer rättvisande bild än redovisning enligt rekommendationen.

Avvikelsen från rekommendationen RKR R 1 Bokföring och arkivering anges. Enligt Styrning och Stöd Ekonomi pågår ett arbete för att ta fram detta. Frågan följs upp i granskningen av årsredovisningen. Avvikelsen har kommenterats av revisionen i sedan bokslut 2015 och har även påtalats i granskningen av ekonomisystemet Agresso 2014.

Kommunens leasingåtaganden har under 2016 klassificerats utifrån begreppen finansiell och operationell leasing, också det en utveckling för att möta kraven i kommunal redovisning. Syftet med rekommendation R 5 om leasing är att redovisa den totala kostnaden man bundit sig för under avtalstiden. RKR R 5 Redovisning av leasing kommer att tillämpas i sin helhet i årsbokslutet för 2019, men har i delårsrapporten begränsats till kommunen och Gavle Drift och Service AB. Motsvarande hantering gjordes 2018 i delårsrapport 2.

Balans- och resultaträkning

Gävle Kommun centralt

SG ekonomi har påtalat att, det vid avstämning av investeringsredovisningen, påträffades en differens på 7,4 mnkr. Vad differensen beror på har inte utretts vid delåret, men det kan bero systemfel. Differensen har bokförts på ett enskilt konto som anläggningstillgång och kommer att utredas till helårsbokslutet. Enligt uppgift har det således inte fått någon resultatpåverkan per 2019-08-31, vilket vi stämt av. Uppföljning kommer att ske vid granskningen av årsbokslutet.

Pensionsberäkning

Kommunens pensionsförvaltare KPA har gjort en beräkning av kommunens pensionsskuld per 2019-08-31. SKL beslutade 2019-07-01 om en ny beräkningsmodell för pensionsskulder: RIPS 17. Det är denna modell som använts vid beräkningen. Det är viktigt att använda rätt beräkningsmodell, eftersom även små förändringar i antaganden och räntor kan få stor betydelse då det handlar om ett mycket stort belopp som är kommunens åtagande för pensioner. Posten finns endast delvis i balansräkningen enligt gällande regelverk, men den totala pensionsskulden ingår i beräkningen av indikatorer under det finansiella målet Kommunkoncernen ska eftersträva en långsiktig tillväxt i balans. Där ingår pensionsskulden i beräkningarna för kommunens soliditet och skuldsättning.

Periodisering av timlöner och personalomkostnader

Periodisering av timlöner sker inte under löpande år, på nämndnivå, vilket medför ett i viss mån missvisande resultat månadsvis och i delårsrapporterna. Detta gäller samtliga nämnder men det har framförallt betydelse för Omvårdnadsnämnden som har verksamhet dygnet runt, året om. Under sommarsemestertider är nämndens behov av extrapersonal särskilt stort. En kontoanalys visar på att lönekostnaden (inkl. PO) för timanställda i Omvårdnadsnämnden skulle ha varit 2,2 mnkr högre per 2019-08-31 än det som faktiskt har redovisats.

Fördelning av budget och kostnader mellan nämnderna inom sektor Valfärd Gävle

Den budget som beslutades av Kommunfullmäktige var upprättad enligt den gamla nämnds- och förvaltningsorganisationen. De nya nämndernas reglementen fastställdes av Kommunfullmäktige i december 2018. Från 1 januari 2019

gäller den nya förvaltningsorganisationen där Sektor Vårdfärd är den del av förvaltningen som ska serva Socialnämnden, Arbetsmarknads- och Funktionsrättsnämnden samt Omvårdnadsnämnden.

Vissa omfördelningar av budget tas upp till beslut i Kommunfullmäktige samtidigt som delårsrapport 2. Det avser kundtjänst där medel flyttas från Arbetsmarknads- och Funktionsrättsnämnden till Kommunstyrelsen. Det avser också överföring av medel för gemensam bemanningsfunktion, central systemförvaltning och samordning av LAS till kommunstyrelsen från Samhällsbyggnadsnämnden, Kultur och Fritidsnämnden, Utbildningsnämnden, Arbetsmarknads- och Funktionsrättsnämnden, Socialnämnden samt Omvårdnadsnämnden.

I delårsrapport 2 har en större omfördelning gjorts av Vårdfärd Gävle dels av budget, dels av kostnader mellan Sektor Vårdfärd's tre nämnder. Detta i syfte att ge en rättvisande redovisning av intäkter, kostnader och utfall mot budget i dessa tre nämnder. Omfördelningen är gjord i samråd med Sektor Styrning och Stöd. Denna omfördelning har gjorts utan Kommunfullmäktigebeslut, men som en konsekvens av den omorganisation som gjorts av förvaltningen och även som en konsekvens av omflyttning av verksamheter mellan dessa tre nämnder.

Avsikten uppges vara att under hösten ta upp denna omfördelning av budget till Kommunfullmäktige för ett kompletterande beslut och att detta ska verkställas innan årets slut för att få en korrekt budget per nämnd att beräkna utfall mot. Det är också viktigt att budgeten för nästa år korrigeras innan beslut. Omfördelning av tilldelade budgetramar är en fullmäktigefråga.

Nämnderna kopplade till Sektor Vårdfärd prognosticerar alla underskott för helåret 2019. För att de förtroendevalda revisorerna ska kunna göra sin uppföljning av nämndernas ekonomiska utfall mot budget, är det viktigt att det är tydligt vilken budgetram som nämnderna tilldelats. Revisionskontoret kommer att bevaka beslutet inför granskningen av årsredovisningen.

Socialnämnden, Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden och Omvårdnadsnämnden.

Kontoanalyser har gjorts mellan nämnderna i och med att man har flyttat verksamheter mellan nämnderna. Det ser i det hela stora bra ut, av de stickprov som har gjorts, däremot så har man gjort ett misstag när man flyttat intäkter och kostnader från ett ansvar till ett annat mellan Socialnämnden och Arbetsmark-

nads- och funktionsrättsnämnden. I augusti 2019 förde man över verksamheten 56812 Utsluss från avdelningen Ensamkommande barn till AME Utbildning och arbete. Intäkterna och kostnaderna avseende verksamheten ska tillhöra Socialnämnden inte Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden. Korrigering sker i oktober 2019. Det har dock inte någon stor resultatpåverkan, men intäkter och kostnader blir missvisande nämnderna emellan. Det kommer att följas upp vid helårsgranskningen.

Avstämning av iakttagelser

Iakttagelserna har kommunicerats med Styrning och stöds ekonomiavdelning rörande de delar som direkt berört Kommunstyrelsen (KS). Övriga delar är avstämnda med berörda inom respektive sektor.

Revisionens bedömning av om delårsrapporten upprättats i enlighet med regelverk och god redovisningssed

Revisionskontoret bedömer efter en översiktlig granskning att delårsrapporten upprättats i enlighet med regelverk och god sed. Avvikelse har kommenterats och är under arbete eller utredning.

Övergripande måluppfyllelse kommunen

Nedan visas en sammanställning över Gävle kommunkoncens övergripande mål. Det är tre mål inom tre olika perspektiv som inte anses bli uppfyllda.

	Invånare och kunder		Medarbetare
◆	Invånare har ett stort förtroende för den kommunala verksamheten och ges möjlighet till delaktighet och engagemang	●	Framgångsrika medarbetare som bidrar till ett stort engagemang
■	Kompetensnivån hos kommunens befolkning höjs och anpassas till arbetsmarknadens behov och samhällets utveckling	●	Gävle kommunkoncern har ett inspirerande och tillitsbaserat ledarskap
◆	Ett socialt hållbart Gävle där alla människor lever i trygghet och får sina rättigheter respekterade	●	Uppnä jämställda och jämlika arbetsvillkor och jämställda löner i kommunkoncernen
	Hållbar tillväxt		Ekonomi
◆	Ett starkt växande Gävle	■	Kommunkoncens verksamheter bedrivs kostnadseffektivt och inom tilldelade ramar
■	Gävle kommun är en av Sveriges bästa företagarkommuner	●	Resultatet ska långsiktigt uppgå till minst 2 % av skatteintäkterna
◆	Gävle kommun är en av Sveriges bästa miljökommuner	●	Kommunkoncernen har en långsiktig tillväxt i balans
◆	Gävle kommuns verksamheter har effektiva processer med hög kvalitet	◆	Investeringar bör långsiktigt vara självfinansierade

Invånare och kunder

Likt tidigare år är det målet om att **"Kompetensnivån hos kommunens befolkning höjs och anpassas till arbetsmarknadens behov och samhällets utveckling"** som inte bedöms uppnås.

Indikator	Målvärde %	Utfall % 190831	Status	Prognos helår
Andelen elever i årskurs 9 som är behörig till ett nationellt program på gymnasieskolan	100	-	Större avvikelse	Uppnås ej
Andel av befolkningen med minst treårig eftergymnasial utbildning	27	 25		Uppnås ej
Andel elever som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter avslutad gymnasieutbildning	70	 68,5		Uppnås ej
Andel elever som godkänns inom SFI-undervisningen.	74	-		

Utfallet för indikatorerna **Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till ett nationellt program på gymnasieskolan** samt **Andel elever som godkänns inom SFI-undervisningen** fås först i årsredovisningen. För årskurs 9 i Gävles kommunala skolor är resultatet lägre än föregående år varför målet inte kommer att nås. **Andel av befolkningen med minst treårig eftergymnasial utbildning** uppgick till 25%, vilket är bättre än föregående år då utfallet var 24% men inte i paritet med målvärdet på 27%. Motsvarande siffor för riket visar också på en stigande trend från 27% till 28% varför bedömningen är att målet inte uppnås. Utfallet för indikatorn **Andel elever som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter avslutad gymnasieutbildning** uppgick till 68,5% vilket är en förbättring med föregående år då motsvarande siffra uppgick till 66,9 %. Indikatorn bedöms inte uppnås då målvärdet är 70 % och snittet i riket är 75,4 %. Slutsatsen av detta är att Gävle numer placerar sig på den understa fjärdedelen. Det är framförallt parametern **Andel elever som**

är etablerade på arbetsmarknaden som drar ned resultatet då utfallet för Gävle är 29,6 % vilket kan jämföras mot rikets 36%.

Konsekvenserna av den bristande måluppfyllelsen för samhället i form av påverkan på arbetsmarknadens behov, utanförskap och risk för framtida bidragsberoende kan inte understrykas nog. Revisorerna kommer att följa utvecklingen av detta nogsamt.

Hållbar tillväxt

Inom perspektivet hållbar tillväxt nås inte målet om att **Gävle kommun är en av Sveriges bästa företagarkommuner.**

Indikatorer	Målvärde	Utfall	Status	Prognos helår
NKI, Kommunens service till företag	Index 73	Index 70 		
Nyregistrerade företag	6,8 st	5,2 st 		
Företagsklimat (ranking)	200	273		
Byggklar mark för företagande	Minst 60 ha	 12,1 ha		Uppnås ej
Arbetslöshet, avvikelse från rikssnittet (procentenheter)	Högst 1,8	 2,7%	-	

Företagsklimat har försämrats ytterligare gentemot föregående år baserat på den undersökning som Svenskt Näringsliv varje år genomför. Målet för året var plats 200, att jämföra med plats 140 vilket var målet när indikatorn låg inom AFN (dåvarande NAN). Utfallet för 2019 var inte känt när delårsrapporten gjordes men kom i slutet av september och visar på att Gävle tappar ytterligare placeringar, vilket innebär att indikatorn inte kommer att uppnås. Gävles rankas på plats 273 vilket är en försämring med totalt 19 placeringar i jämförelse med

föregående år. Rankningen är baserad på 3 moment, de två första utgår ifrån enkätsvar och den sista delen baseras på statistik från SCB och UC. Det första delen i undersökningen är ett sammanfattande omdöme vilket motsvarar 1/3 av den totala poängen och Gävle kommun hamnar på plats 285.

Inom ytterligare 5 områden placerar sig Gävle bland de 10 sämsta kommunerna. Dessa frågor ingår i delmoment 2 och de frågor där Gävle ligger på plats 280 eller sämre är; Tjänstemännens attityder (283), Medias attityder (282), Kommunens service(281) vilket avser faktorer som bemötande och handläggningstider, Tillämpning av lagar och regler(284) vilket kan röra frågor som effektivitet i ärendehantering och förståelse för företagets ärenden samt Kommunal konkurrens(286) vilken beskriver i hur stor utsträckning företagen anser att kommunens verksamheter tränger undan privat näringsverksamhet.

Den andra indikatorn som inte bedöms uppnås är **Arbetslöshet, avvikelse från riksnittet**. Arbetslösheten uppgick till 9,6 % i kommunen i jämförelse med riket där utfallet var 6,9 %. Avvikelsen på 2,7 % är därmed högre än målvärdet på höst 1,8 %. Föregående år var arbetslösheten 9,3 i kommunen och 7 % i riket. Arbetslösheten bland utrikes födda har ökat jämfört med föregående år och uppgick till 30,3 % i kommunen medan motsvarande siffra för riket var 19,2%. Ungdomsarbetslösheten har minskat i jämförelse med föregående år (13%) men är fortsatt högre än riket, 12,3% i jämförelse med 8,9 %.

NKI har ökat jämfört med föregående år (66) och uppgår nu till ett index av 70. Antalet nyregistrerade företag uppgår till 5,2 vilket avviker från målvärdet om 6,8. Det kan därför diskuteras huruvida dessa indikatorer ska vara gula. Indikatorn för byggklar mark var inte uppnådd vid tidpunkten för delårsrapporten.

Det samlade ansvaret för näringslivet ligger numera under näringslivsavdelningen vilket betyder att det är en del av Kommunstyrelsens ansvarsområde. Näringslivsavdelningen arbetar sedan 2018 enligt ett kommunövergripande styrdokument, Näringslivsprogrammet (2018 - 2020) med 8 delmål. Insatserna kommer bland annat att riktas gentemot att ge ökad kunskap om LOU och se till att ge bättre service och ökad tillgänglighet så att det blir lättare för det lokala näringslivet att lämna anbud. Andra insatser är att öka dialogen genom exempelvis näringsdialogmöten, näringslivsfruktostar etc. Bemötande och service kommer också att prioriteras och ambitionen är att skapa en samordnad kommunal ärendehantering och kortare ledtider för företagare.

Ekonomi

Inom perspektivet ekonomi nås inte målet om att **Kommunkoncernens verksamheter bedrivs kostnadseffektivt och inom tilldelade ramar**. Det finns 5 nämnder som prognostiserar ett underskott. Prognosen för samtliga underskotts nämnder uppgår till -111,5 mnkr.

Nämnd	Utfall 19-08-31	Utfall 18-08-31	Budget 19-08-31	Budget helår	Pro- gnos helår
Arbetsmark- nads- och funktions- rättsnämnden	-31,5	-16,2	-3,8	0,0	-38,6
Socialnämnden	-38,5	-13,5	-1,8	0,0	-41,5
Omvårdnads- nämnden	-23,6	-27,2	-9,2	0,0	-26
Samhällsbygg- nadsnämnden	1,6	-9,4	0,2	0,0	-5
Valnämnden	-0,6	2,8	0,0	0,0	-0,4
Summa	-92,6	-63,5	-14,9	0,0	-111,5

Samhällsbyggnadsnämnden har ett prognostiserat underskott på -5 mnkr, trots det är ekonomimålet grönt. Underskottet utgörs likt tidigare år framförallt av ökade kostnader gentemot budget avseende vinterväghållning.

Valnämndens årsprognos är -0,4 mnkr och underskottet beror framförallt på att bemanningen till EU-valet blev högre än budgeterat.

De största underskotten har Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, Socialnämnden samt Omvårdnadsnämnden som alla tillhör Sektor Vårld. Totalt är underskottet för dessa nämnder 106,1 mnkr.

För AFN ligger en stor del i förklaringen av underskottet i ökade kostnader för försörjningsstöd. Antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd har på kort tid ökat från 1450 till 1700 och prognosen är ett underskott om totalt -33 mnkr. Det finns dock svårigheter i att beräkna underskottet med tanke på osäkerheter runt Arbetsförmedlingens framtid samt riksdagens beslut om att lägga ned extratjänsterna.

Underskottet för Socialnämnden kan till stor del förklaras av ökade kostnader för externa placeringar av ungdomar. Utredningsenheten Ungdom beräknar ett underskott om -29 mnkr. De externa placeringarna har ökat från att i oktober 2018 vara 35 st på en månad till att från och med februari uppgå till ca 55 st. Anledningen till denna utveckling kommer att utredas vidare av Socialnämnden.

Mot bakgrund av skenande kostnader inom Socialnämnden samt Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden har en rapport från KPMG beställs. Rapporten visar på att antalet placeringar av barn och unga har ökat, likaså antalet dygn vilket totalt sett lett till att kostnaderna har ökat. Med tanke på den ökade ärendebelastningen framkommer det också i intervjuer med handläggare att de inte hinner följa upp ärenden i tillräcklig utsträckning. Det som belysas vad gäller AFN är bland annat att andelen av de deltagare som faktiskt arbetar efter en avslutad arbetsmarknadsinsats är lägre i Gävle i jämförelse med andra jämförbara kommuner. Bristen på helhetssyn och uppföljning avseende insatser kommenteras också och det framgår även att det därför finns risk för att en individs tid i olika typer av insatser kan bli alltför lång.

Omvårdnadsnämndens underskott om -26 mnkr kan i huvudsak hänföras till ökade volymer inom hemtjänsten. Ett ökat behov av utförda timmar gör att prognosen för underskottet inom Hemtjänsten är -21,6.

Sjukfrånvaro totalt för kommunen

Den totala sjukfrånvaron har ökat med 0,2% till 6,6%. Ökningen avser främst kvinnor medan sjuktalen för män sjunkit något. För föregående år hade sjukfrånvaron minskat med 0,2% och uppgick då till 6,4 %.

Måluppfyllelse nämnder

Här kommenteras de mål som inte anses bli uppfyllda.

Fyra nämnder har mål inom perspektivet ekonomi som inte anses bli uppfyllda, dessa har kommenterats ovan. Utöver detta är det ett mål inom **Utbildningsnämnden** som inte bedöms bli uppnått. Målet återfinns under perspektivet In-vånare och kunder:

Alla barn och elever utmanas att klara sin utbildning. Under perspektivet finns fem indikatorer som inte anses bli uppnådda.

Indikator	Målvärde %	Utfall % 190831	Utfall % 180831	Prognos helår
Andelen föräldrar i förskolan som anser att barnen stimuleras till utveckling och lärande	94	91		Uppnås ej
Elever som utmanas i sitt skolarbete (index)	82	-		Uppnås delvis
Andelen elever med behörighet till gymnasiet i åk 9	100	 78,8	 80,3	Uppnås ej
Andelen elever som uppnår kravnivåerna i alla ämnen i åk 9	100	 66,7	 68	Uppnås ej
Andel elever på högskoleförberedande program med högskoleförberedande examen	100	 84,8	 89,4	Uppnås ej
Andel elever på Yrkesprogram med yrkesexamen	100	 82,7	 86,1	Uppnås ej

Det pågår ett fortsatt arbete med att vända trenden och insatser inom förskola, grundskola och gymnasieskola görs löpande. Inom förskolan kan nämnas diskussioner förs om att bemanning av personal i större utsträckning ska anpassas till de tider då flest barn är i verksamheten samt ett större fokus på uppföljning

av barnens lärande och införande av begreppet undervisning i hela verksamheten. Inom grundskolan kommer det systematiska kvalitetsarbetet samt det systematiska kvalitetsutvecklingsarbetet att fortlöpa och ett arbete med att kartlägga roller och ansvar för att hitta gemensamma uppdragsbeskrivningar pågår. Ytterligare arbete om förutsättningar för kollegialt lärande på både pedagog och skolledarnivå bedrivs och en viktig faktor i detta är hur man ska organisera sig för att främja lärandet.

Betygsresultaten för grundskolan, som visserligen är preliminära, visar på att resultatet är lägre jämfört med föregående år och att pojkarnas resultat har försämrats i både årskurs 6 och 9. Ytterligare en alarmerande faktor är frånvaron där 15 % av eleverna i årskurs 9 har en frånvaro på över 20 %. I grundskolan arbetar man med att ta fram resultat på individnivå för samtliga elever i årskurs 7 - 9 som riskerar att inte nå målen, parametrar som frånvaro och vilka elever som är nyanlända kopplas också till resultat på individnivå. Det är framförallt inom matematik, engelska och svenska som andraspråk där eleverna inte når godkända betyg och samma utfall ses i gymnasieskolan.

Frånvaron är även inom gymnasieskolan en faktor. För att bryta trenden har kartläggningar inom gymnasieskolan gjorts som syftar till att fram underlag och analys som ger insikter och verktyg för att åstadkomma bestående effekter för att kunna förbättra måluppfyllelsen. Arbetet kommer att inriktas gentemot tre områden; Fler elever ska nå gymnasieexamen, Elevhälsans arbete i gymnasieskolan ska ses över, Ny organisation för introduktionsprogrammen.

B. Är resultatet förenligt med de mål som fullmäktige beslutat?

Finansiella mål

De finansiella målen speglar kommunens ekonomiska ställning.

Av fyra finansiella målsättningar har man i delårsrapporten gjort bedömningen, att prognosen för helåret är att två mål uppnås, ett uppnås delvis samt ett som inte uppnås.

Prognoser för helåret har lämnats på samtliga finansiella mål.

Kommunkoncernens verksamheter bedrivs kostnadseffektivt och inom tilldelade ramar

Bedömningen i delårsrapporten är att målet inte kommer att uppnås på helårsbasis. Målvärdena i indikatorerna för 2019 visar dock på att skatteintäkterna ökar mer än ökningen av nettokostnaderna. Bedömningen har prognosen som underlag.

Indikator:

Verksamhetens nettokostnader, förändring jämfört med föregående år

Bedömningen i delårsrapporten är att målet för indikatorn kommer att uppnås på helårsbasis. I helårsprognosen ökar verksamhetens nettokostnader med 3,1 % jämfört med föregående år och klarar därmed målvärdet om en ökning om högst 3,4 %.

Indikator:

Skatter, generella bidrag och utjämning, förändring jämfört med föregående år

Bedömningen i delårsrapporten är att målet för indikatorn kommer att uppnås på helårsbasis. I helårsprognosen ökar intäkterna med 3,6 % i förhållande till målvärdet 3,4 %. Skatteintäkternas utveckling följer alltså lagd budget.

Måluppfyllelse:

Trots att målvärdet i båda indikatorerna uppnås på årsbasis bedöms målet som att det inte kommer att uppnås. Det beror på att det för 2019 ingår en försäkringsintäkt på nära 54 mnkr i nettokostnaderna. Tar man bort denna intäkt blir nettokostnadernas förändring jämfört med föregående år 4,1 % istället för 3,1 % och överstiger med marginal målvärdet om en ökning om högst 3,4 %. Det tillsammans med att nettokostnadsutvecklingen varit kraftigare än skatteintäktsutvecklingen de senaste fem åren gör att bedömningen om målet om att *kommunkoncernens verksamhet bedrivs kostnadseffektivt och inom tilldelade ramar* inte uppnås.

Revisionen delar bedömningen som anges i delårsrapporten, att målet ej uppnås, trots att indikatorernas målvärden uppnås. Det beror på de stora underskotten i samtliga nämnder i sektor Valfärd Gävle och de höga kostnaderna för vinterväghållning inom Samhällsbyggnadsnämnden. Den jämförelsestörande försäkringsintäkten borde inte heller reducera verksamhetens nettokostnader, då det ger en felaktig bild av förändringen av indikatorn.

Resultatet ska långsiktigt uppgå till minst 2 procent av skatteintäkterna

Med resultat i detta mål avses resultat exkl. realisationsvinster och exploatering. Målet bedöms på helårsbasis med prognosen som underlag. Bedömningen i delårsrapporten är att målet, minst 2 %, uppnås över en åttaårsperiod tack vare goda resultat tidigare år.

Indikator:

Årets resultat i procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Det prognostiserade utfallet är ett resultat om 0,5 % för 2019. Därmed nås det budgeterade överskottet om minst 0,5 % för 2019.

Indikator:

Genomsnittligt resultat under de senaste åtta åren

Målvärdet för indikatorn är satt till minst 2,5 % för 2019 och det prognostiserade utfallet om 2,4 % når därmed inte det budgeterade överskottet under de senaste åtta åren.

Måluppfyllelse:

Trots att kommunens ekonomi kunnat ge ett överskott över tid som överstigit det översiktliga målet om 2 %, indikerar det prognostiserade utfallet för 2019 att behovet av verksamhetsanpassning för kommande år är stort. För innevarande år nås inte det översiktliga målet om ett överskott på 2 %. Det beror, precis som i föregående mål, på de stora underskotten i samtliga nämnder i sektor Valfärd Gävle samt de höga kostnaderna för vinterväghållning.

Om nuvarande kostnadsökning fortsätter under kommande år, sjunker överskottet under de senaste åtta åren och hamnar under det långsiktiga resultatmålet om 2 % även det. Det krävs att kommande år följer liggande plan för att kommunkoncernens resultat långsiktigt ska uppgå till minst 2 %.

Revisionen noterar att båda indikatorernas målvärden har ändrats i och med ett nytt budgetbeslut i kommunfullmäktige sedan beslut om budget togs i kommunplan 2019. Ändringen innebär en sänkning av målvärdena för båda indikatorerna från 1,4 % till 0,5 % respektive 2,7 % till 2,5 %. Om ändring inte gjorts hade utfallet för årets resultat i procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning inte uppnått målvärdet. Det prognostiserade resultatet exklusive

realisationsvinster och exploatering för 2019 om 29,4 mnkr, skulle med det ursprungliga målvärdet behövt vara ett resultat om 54,8 mnkr. Det betyder alltså att resultatet för 2019 är 25,4 mnkr lägre än vad som först var budgeterat.

Att budget för innevarande år ändras utefter utfall, tycker revisionen ger en felaktig bild. En mer rättvisande bild är att låta budget kvarstå och istället redovisa utfallets avvikelser med en beskrivning om varför avvikelser finns mot budget.

Kommunkoncernen har en långsiktig tillväxt i balans

Målet har uppfyllts för perioden januari till augusti. Kommunkoncernens soliditet inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsåtagandet, som är den ena indikatorn till målet, uppgick då till 34,4 %, jämfört med målvärde 31 %. Helårsbedömningen av målvärdena för koncernens soliditet, bedöms i delårsrapporten uppnås vid årets slut. Trots att målet uppnås, följer inte utvecklingen av kommunens soliditet målsättningen om konstant förbättring. Det beror på det lägre resultatet i kommunen.

Den andra indikatorn för målet är kommunkoncernens skuldsättningsnivå. Skuldsättningsnivån per augusti klarar målvärdet om 108 100 kr per invånare. Trots bedömningen om att skuldsättningsgraden kommer att öka fram till årsskiftet, beräknas målet i delårsrapporten uppnås på helårsbasis. Detta då bedömningen är att ökningen inte kommer att påverka soliditeten i hög grad.

Kommunkoncernen ska investera för cirka två miljarder kronor per år under kommande år enligt befintlig planering, vilket inte kommer att kunna självfinansieras. För att nå det övergripande målet om att kommunkoncernen har en långsiktig tillväxt i balans, behöver den ökade belåningen per invånare mötas av fortsatt höga resultat. Med hänsyn tagen till de prognostiserade underskotten i framför allt sektor Valfärd Gävle ser revisionen en risk för att soliditeten inte kommer att behållas på nuvarande nivå.

Investeringar bör långsiktigt vara självfinansierade

Målet bedöms på helårsbasis med prognosen som underlag. Självfinansieringsgraden under den senaste femårsperioden uppgår i delåret till 94 % och överstiger därmed målvärdet, satt till minst 76 % på årsbasis. Prognosen för resten

av året är att resultat och investeringsnivåer överstiger budget men bidrar inte till det övergripande målet om självfinansiering.

Revisionen delar bedömningen som anges i delårsrapporten, att målet delvis kommer att uppnås. Den analys som gjorts av indikatorerna, visar på den slutsatsen. Det övergripande målet om självfinansiering nås inte, utan extern finansiering krävs.

Revisionen tycker det är av stor vikt att beakta gällande planer för nyinvesteringar kommande år, där självfinansieringen beräknas uppgå till endast 50 och 60 %. Då investeringsplanerna i kommunen uppgår till mellan 700 och 900 miljoner kronor per år, krävs det resultatförbättringar på upp emot 500 miljoner kronor på årsbasis för att klara en snabb egen finansiering av investeringarna.

Kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning

Vi har granskat redovisningen av skatteintäkter genom verifiering mot underliggande dokument och beräkningar. Vår bedömning är att Gävle kommuns redovisning av skatteintäkter följer rekommendationen från RKR och därmed redovisade enligt god redovisningssed.

Vi har granskat redovisningen av generella statsbidrag och utjämning genom verifiering mot underliggande dokument. Vår bedömning är att Gävle kommuns generella statsbidrag och utjämning är korrekt redovisade i delårsrapporten.

Sammanställd redovisning

Då det för delåret sker en översiktlig granskning av Gävle kommunkoncerns räkenskaper, kan vi inte uttala oss om den sammanställda redovisningen ger en rättvisande bild. Vi har dock inte noterat några väsentliga fel under vår granskning av delårsrapport 2 2019.

C. Uppfyller kommunen det lagstadgade balanskravet?

Balanskravet

Balanskravet, det lagstadgade kravet på ett positivt resultat (exklusive realisationsvinster), är uppfyllt.

Gunilla Beckman Ljung
Revisionschef och certifierad revisor

Susanna Berglund
Yrkesrevisor

Nina Wennberg
Certifierad revisor

Jenny Westerlund
Yrkesrevisor